

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2047316
Steller: P.C.G.P. Laan
Datum commissie:
Datum raadsvergadering: 27 juni 2023

Team: PC
Teammanager: Anita Wakelkamp
Portefeuillehouder: A.A.M. Boomgaars
E-mail: p.laan@hoorn.nl

Onderwerp

Kadernota 2023 - werkversie

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Kadernota 2023 - werkversie
2	Begrotingswijziging

De raad besluit

1. De Kadernota 2023 vast te stellen, waarvan de kernpunten zijn:
 - a. de voorgestelde wijzigingen worden in de begroting verwerkt;
 - b. rekening te houden met de gevolgen van de voorjaarnota van het Rijk (vooruitlopend op de meicirculaire 2023) en de gevolgen van de meicirculaire te verwerken in de begroting;
 - c. de reserve egaliseringsreserve Stimuleringsmaatregelen Coronacrisis op te heffen en het restant van € 1,520 miljoen vrij te laten vallen in de Algemene reserve.
 - d. vanaf 2024 een stelpost op te nemen van € 0,4 miljoen voor grote projecten;
 - e. de uitgangspunten voor het maken van de begroting 2024 (indices) voorlopig vast te stellen, waaronder de trendmatige verhoging van de belastingen met 3,2%.
2. Het college opdracht te geven met een pakket aan maatregelen te komen met een structurele opbrengst van € 3 miljoen vanaf 2024.
3. Het college opdracht te geven om bij de begrotingsbehandeling met een procesvoorstel te komen om de grotere bezuinigingsopgave van na 2024 in te vullen.
4. De bij de kadernota 2023 horende begrotingswijziging vast te stellen.

Samenvatting

In de begroting 2023 is een goede basis gelegd om onze gezamenlijke ambities de komende jaren te realiseren, inclusief de prioriteiten uit het coalitieakkoord. Uit deze kadernota blijkt dat veel investeringen en projecten op koers liggen. Tegelijkertijd stelt het financiële perspectief ons voor een steeds grotere uitdaging. Zolang het Rijk gemeenten op korte termijn niet fatsoenlijk compenseert voor onze taken en bovendien geen duidelijkheid geeft over hoeveel geld gemeenten krijgen vanaf 2026, ziet dat beeld er somber uit. Daarnaast werken gestegen prijzen, lonen, rente en bouwkosten nu al door in deze kadernota. En houden we vast aan onze ambitie om meer stad te worden en iedereen in Hoorn gelijke kansen te geven om mee te blijven doen.

Om die ambities en plannen betaalbaar te maken en te houden is het nodig om voor het jaar 2024 al de eerste maatregelen te treffen voor financieel herstel. De gemeenteraad zal nieuwe keuzes moeten maken die ook pijn gaan doen.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

In de kadernota 2023 worden de financiële kaders en uitgangspunten voor het komende jaar (2024) vastgelegd. Bovendien wordt de begroting 2023 aangepast en een schatting gemaakt van de meerjarige financiële ontwikkelingen.

Belang

Door het vastleggen van de financiële kaders en uitgangspunten kan de begroting 2024 gemaakt worden. Die begroting moet voor 15 november 2023 naar de provincie worden gestuurd.

Centrale vraag

Welke kaders en uitgangspunten wil de gemeenteraad vastleggen?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Een financieel gezonde gemeente is van belang om haar maatschappelijke taken goed uit te (kunnen) voeren.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

De kadernota is het uitgangspunt voor de begroting 2024 en daarin wordt nader ingegaan op de acties en resultaten die de gemeente nastreeft op het gebied van duurzaamheid.

4. Kaders

Gemeentewet

De gemeentewet stelt regels voor de financiën van de gemeente. Specifieke artikelen zijn onder andere:

- Artikel 186 regelt hoe de gemeente de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag inricht.
- Artikel 189 legt op dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Als dat niet het geval is, moet de gemeenteraad aannemelijk maken dat het structureel en reëel evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand wordt gebracht.
- Artikel 203 regelt dat Gedeputeerde Staten de begroting en begrotingswijzigingen goedkeurt.
- Artikel 208 regelt dat als de begroting niet is goedgekeurd, Gedeputeerde Staten moet toestemmen om als gemeentebestuur besluiten met financiële gevolgen te kunnen nemen.

Wet houdbare overheidsfinanciën

Deze wet regelt dat de decentrale overheden 'een gelijkwaardige inspanning leveren' als het Rijk om een trendmatig begrotingsbeleid te voeren. Daarbij moet rekening worden gehouden met de middellange termijn-doelstelling voor het structureel EMU-saldo van de lidstaat Nederland.

Kaders voor gezond financieel beleid

De gemeenteraad heeft bij de begroting 2020 de kaders voor gezond financieel beleid vastgelegd.

5. Argumenten

In de kadernota zijn alle bekende onderwerpen verwerkt. Dat betekent dat uitgaven zijn geïndexeerd en autonome onderwerpen verwerkt.

De onderwerpen worden uitgebreid toegelicht in de kadernota.

Verwerking van de voorgestelde wijzigingen in de begroting

Het gaat om de volgende onderdelen:

Tabel 1 gevolgen voor begroting (bedragen x € 1.000, - = nadeel)

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo voor kadernota 2023	940	1.242	1.446	-7.437	-14.670
Reeds besloten beleid	12	-128	-278	-320	-362
Autonome veranderingen	-5.217	-10.490	-10.990	-10.741	-11.075
Overige veranderingen	-745	-1.486	-2.120	-1.973	-1.948
Voorjaarsnota Rijk (vooruitlopende op meicirculaire 2023)	240	6.030	6.030	5.785	10.085
Vrijval egaliseringsreserve					
Stimuleringsmaatregelen Coronacrisis	1.520				
Storten vrijval in Algemene reserve	-1.520				
Trendmatige verhoging belastingen (3,2%) en areaaluitbreiding 2022 OZB	400	850	850	850	850
Buffer verbeteren financieel beeld	3.500	500			
Incidentele onderbesteding	500	500			
Beheersplan fase 1: 2024		3.000	3.000	3.000	3.000
Beheersplan fase 2: 2025-2027			1.000	7.000	12.000
Begrotingssaldo meerjarig	-370	18	-1.062	-3.836	-2.120

Reeds besloten beleid

Deze reeks is het verwerken van de vastgestelde ruimtevragers in de begroting. Enkele ruimtevragers worden meteen in de begroting verwerkt bij het beleidsveld waar ze onder vallen. Over andere ruimtevragers moet nog besluitvorming door de raad plaatsvinden. Die ruimtevragers worden op een stelpost gezet en het geld kan pas gebruikt worden na een besluit van college en/of gemeenteraad.

Het instrument ruimtevragers voldoet niet meer. Met de lasten van de ruimtevragers wordt in de publicaties van het begrotingsresultaat rekening gehouden. Echter, de onderwerpen van die ruimtevragers zijn zelf niet verwerkt in de begroting. Dit maakt het lastig om het geld voor die ruimtevrager alsnog te kunnen besteden, omdat er dan eerst een voorstel en begrotingswijziging moeten worden gemaakt. Dat brengt extra bestuurlijke en administratieve drukte met zich mee.

Daarnaast wordt de term "ruimtevragers" vervangen door "nieuw beleid". Dit is duidelijker omdat het verwijst naar nieuwe zaken of naar een nieuwe financiële claim. Bovendien wordt nieuw beleid direct opgenomen in de begroting. Afhankelijk van de besluitvorming van de gemeenteraad wordt het geld toegewezen aan het betreffende beleidsveld of verwerkt als een stelpost. Wanneer het op een stelpost wordt verwerkt, moet de gemeenteraad nog een inhoudelijke afweging en besluit nemen via een apart raadsvoorstel.

Autonome veranderingen

Er zijn flink wat autonome veranderingen. De grootste is de aanpassing van de salarissen door de afgesloten CAO 2023. Daarnaast is via een stelpost rekening gehouden met lasten van een nieuwe CAO 2024. Verder is een grote verandering de indexatie van de gemeenschappelijke regelingen.

Overige veranderingen

Hieronder zijn de posten verzameld die extra kosten voor de gemeente tot gevolg hebben. Wel is er een keuze mogelijk: zoals later uitvoeren, minder doen, etc. Gezien de gevolgen van uitstel of minder doen heeft het college besloten voor te stellen deze posten wel te verwerken. Daarnaast wordt voorgesteld om een stelpost in te richten voor kapitaallasten voor grote programma's en projecten van € 0,4 miljoen structureel vanaf 2025 goed voor ongeveer € 7,5 miljoen aan investeringsruimte. Dit is een tweede stap in de financiële strategie om voldoende middelen te hebben voor deze projecten, naast de strategie om subsidies binnen te halen.

Gevolgen algemene uitkering door Voorjaarsnota 2023 Rijk

Het Rijk heeft haar Voorjaarsnota gepubliceerd. Daarin staan de financiële gevolgen van maatregelen van het Rijk voor het gemeentefonds. Daarnaast heeft het Rijk uitspraken gedaan over de voeding van het gemeentefonds. Die nieuwe methode is niet besproken met de VNG en de VNG is er ook niet blij mee.

De Voorjaarsnota wordt verwerkt in de meicirculaire. Die verschijnt naar verwachting eind mei. Dat is te laat om het al te verwerken in de kadernota die er nu ligt. Daarom worden de gevolgen toegelicht in een brief aan de gemeenteraad en verwerkt in de definitieve versie van de kadernota.

De voorlopige berekeningen zien er voor Hoorn als volgt uit:

Tabel 2 totaal effect voor Hoorn uit Voorjaarsnota (schatting) (bedragen x € 1.000, - = nadeel)

onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Correctie wegens verkeerde OZB-waarden van het Rijk in septembercirculaire 2022	-880	-980	-980	-980	-980
verspringen basisjaar naar 2024		4.440	4.440	4.440	4.440
nabetaaling LPO 2022	520	520	520	500	475
LPO 2023	600	600	600	575	550
LPO 2024		1.450	1.450	1.250	1.250
€ 1 miljard accres					4.350
totaal geschatte opbrengst	240	6.030	6.030	5.785	10.085

Let wel: in de meicirculaire staan de juiste cijfers.

Vrijval egalisereserve Stimuleringsmaatregelen coronacrisis

De egalisereserve valt vrij omdat de grootste kosten van corona achter de rug zijn. Er valt € 1,5 miljoen vrij. Voorstel is dit in de Algemene reserve te storten omdat er nog veel kosten aan komen.

Trendmatige verhoging belastingen

Bij de uitgangspunten voor de begroting 2024 wordt voorgesteld de gemeentelijke belastingen trendmatig te verhogen. Het percentage voor 2024 is 3,2% en zorgt dat de opbrengststijging gelijk blijft aan de inflatie. Voor de OZB, nog zonder areaaleffecten, betekent dit een structureel hogere opbrengst van € 0,45 miljoen.

Daarnaast bleek in de najaarsbijstelling 2022 dat het areaal van de OZB is gestegen. Dat is structureel en wordt nu ingerekend.

Buffer verbeteren financieel beeld en incidentele onderbesteding

Beide maatregelen moeten getroffen worden om het beeld voor 2023 en 2024 sluitend te krijgen. De eerste maatregel is wat er gespaard is bij de kadernota 2022. Daarnaast wordt voorgesteld voor twee jaren de post 'onderbesteding' te verhogen.

Beheersplan (fase 1: 2024)

Het financiële perspectief stelt ons voor een steeds grotere uitdaging. We moeten voor 2024 de eerste maatregelen nemen om onze plannen haalbaar en betaalbaar te maken en te houden. De gemeenteraad moet nieuwe keuzes maken die ook pijn gaan doen. Het college reikt de gemeenteraad bij de behandeling van de begroting 2024 de eerste keuzes en afwegingen aan. Daarmee moet het tekort structureel met € 3 miljoen worden teruggedrongen.

Daarbij wordt gekeken naar alle mogelijkheden; ombuigen, het heroverwegen van beleidskeuzes en ambities en ook mogelijkheden om inkomsten te verhogen.

Uitgangspunten voor het maken van de begroting 2024 (indices)

Dit zijn de grondslagen en kaders waarlangs de begroting 2024 wordt uitgewerkt. Het gaat onder andere om de te hanteren indexpercentages voor prijs- en looncompensatie, belastingen, leges en tarieven.

Indien de indexatiecijfers bij de behandeling van de begroting (vaststelling november 2023) substantieel afwijken, dan is de afspraak dat ze aangepast kunnen worden. Alle uitgangspunten zijn, voor zover mogelijk, al financieel verwerkt bij deze kadernota.

De indexering is gebaseerd op indices die de gemeente ieder jaar gebruikt. De genoemde percentages komen uit de laatst bekende publicaties van het Centraal Plan Bureau (maart 2023).

Tabel 3 indexatie Begroting 2023

Onderwerp	voorgestelde indexatie
Belastingen (waaronder OZB)	3,2%
Leges en tarieven	3,2%
Prijscompensatie	3,2%
Investeringsplafonds (kredieten)	1,6%
Looncompensatie (cao gemeenteamttenaren)	5,2%
Subsidies	4,8%,
Gemeenschappelijke regelingen	7,1%
Rekenrente (omslagrente)	0,8%
Algemene uitkering	meicirculaire

6. Maatschappelijk draagvlak

De financiële situatie van de gemeente is onduidelijk. Dat komt vooral doordat de grootste inkomstenbron (gemeentefonds) nog niet goed berekend kan worden. Bovendien staat het Rijk ook voor een grote financiële uitdaging en hoe dat voor de gemeente(n) uitpakt, is onzeker.

7. Financiële consequenties

De financiële gevolgen staan in de tabel 1 onder argumenten. Daar staat ook de toelichting op het financiële beeld van deze kadernota en de bijbehorende financiële consequenties.

8. Communicatie

De gevolgen van de kadernota worden via een apart persbericht gedeeld.

9. Realisatie

De kadernota wordt op 27 juni 2023 besproken in de gemeenteraad. Daarna staan de kaders vast om de begroting 2024 te maken.

Hoorn, **30 MEI 2023**

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester

